

Ловиш Сап

БРОЈ
19—20За уредништво одговара
МИОДРАГ ВЛ. ЈОВАНОВИЋУРЕЂУЈУ
МИОДРАГ ВЛ. ЈОВАНОВИЋ
ДУШАН ЧАМПРАГЗа власника и издавача одговара
ДУШАН ЧАМПРАГГОДИНА
XIV

ХРИСТОС ВОСКРЕСЕ!

Ја сам васкресеније и живот, који веоује мене ако и умре живеће. И ниједан који живи и верује мене неће умријети на увјек.

Јов. 11. 25.

На срамоту вашу говорим: зар нема међу вама ни једног мудро, који може расудити међу браћом својом?

Него се брат с братом суди и то пред невернима!

К. п. 6.

Кроз векове, Хришћански народ је имао тешких искушења. И мучних. Стојички, са невероватним жртвама, славе достојним, подносио је он страдања и мучења. Било је, истина, по некад и тренутног скретања, али покрет хришћански није опадао, већ се све више снажио и ширио. Христова мученичка смрт није уништила веру но напротив, учврстила је и појачала. Узалудан је био процес суђења Христу. Понижавања, шамари, поруге, трнов венац и распеће, дали су само подстрека вернима да не клону, а Васкрснуће Христово коначно је разбило све покушаје уперене на то, да се Хришћанство угуши и сатре...

Васкрснућем, Христос је коначно учврстио своју науку и ојачао њен утицај. Он је тим својим поступком обележио и потврдио на вечна времена истину, да Јудини поступци нису достојни човека и да сваки онај, ко се Јудиним начином служи, себи самоме рђаву услугу чини.

Од Ускрснућа Христова до данас, протекло је много векова. Наука Његова и данас је наша, али наши су поступци далеко од хришћанских. На свима странама међу нама влада један чудан немир, непокојство, неповерење, мрзост и осветољубивост. Ми не праштамо, не просуђујемо, већ ко они из гомиле приликом суђења Христу довикујемо: „Распни га, распни!“ Кога? Човека, свеједно кога! Комшију, дојучерањег пријатеља, брата. А када се постави питање зашто, одговор је: „нека сам каже.“ Баш као и приликом распећа, кад је гомила видевши натпис на Крсту Христовом, који је Пилат ставио у речима: „Исус Назарећанин, Цар Јудејски“, тражила, да се речи „Цар Јудејски“ избришу и нека их сам Христос изговори.

Данас више него ли икада, потребно је да се осети дејство Христовог Васкрсења. Да се кроз њега уздигну пали и посрнули. Да се усправе и ојачају у томе ставу. Да се ослободе таштине и охолости, злопамћења и неправде, среброљубља и цицијашлука, нерада и лицемерства, лажи и гордости, блуда и пијанчења, прецењивања себе и својих

и ниподаштавања других, подметања и лажног сведочења, славољубивости и надувености, плачке и разбојништва. Да се кроз покајање очисте грехова јер: „Устани ти који спаваш и васкрсни из мртвих и обасјаће те Христос (ап. Павле Ефес. 5, 14)“.

Славимо Васкрсење са жељом да кроз њега, поштеним и часним радом и животом, у себи и у ближњима обновимо, појачамо и дубоко утиснемо основна хришћанска начела љубави према ближњем као према себи самоме. Да кроз призму оних вечних вредности проценимо наше. Да ојачамо веру, да очистимо морал, да повратимо поверење у правду, да појачамо поштење,

освежимо породични живот, да умножимо врлине, да се очистимо порока, да се са народом духовно зближимо и ујединимо, да напукло јединство уоквиримо једнодушносту и љубављу братском и да тако здружени и препорођени поносно, ведра лика и мушки можемо стати на супрот смушеној данашњици, која међу нама и мимо нас припрема човечанству изненађења, при помисли на које се човеку кожа жежи.

Будимо Хришћани, будимо људи, како нас догађаји не би затекли неспремне и збуњене. Одбацимо зло од себе и приволимо се добру, да би нам се добрим враћало. У то име — Христос Воскрес! М. Вл. Јов.

ХРИСТОС ВОСКРЕСЕ!

Овим се речима данас поздрављају милиони хришћана, да тиме потврде своју веру у васкрселога Христа, Спаситеља нашег.

Христос је учио ради тога да спасава; пристао је да га разапну да би нас спасао. А нама је данас потребно, у ове дане, у ово време препуно ужаса и бола, да будемо спасени.

Дошло је време у које су људи пијанији него су икада били, а у исти мах и жеднији него икада. Ни у једном добу као у овоме није човечанство било страховито жедно каквог натприродног спасења. Никада нискоост није била овако ниска, беда овако бедна. Земља је данас прави пакао коју сунце још пристаје да греје и осветљава. Људи су се заглибили у каљугу зла и неваљалства из које се они, овда онда, обесни и подивљали, извлаче и надајући се да ће се опрати, ускачу у реке вреле крви. Велика брда трулих лешина лежи испод танког слоја црвљиве земље. При свем том, као да су сви ти мртви били само увод у општу пропаст, људи настављају да се убијају и да убијају. Богати народи осуђују сиромашне народе на глад; бунтовници убијају своје дојучерашње господаре; господари преко својих најамника убијају своје бунтовнике; нови насилници користећи су пропасти свих система и свих режима, увлаче читаве народе у беду, покоље и несреће.

Животињска љубав сваког човека према себи самом, сваке касте према себи самој, сваког народа према себи самом, још постаје слепа и силнија откако је мржња земљу покрила огњем, димом, гробовима и костурима.

Љубав према себи самом, — после општег и заједничког пораза, устостручила је мржњу: мржњу малих према великим; незадовољних према немирним, слугу који су били господари према господарима који су пос-

тали слуге, сталежи који су се уздигли према сталежима који су пропали, расе које су на власти према расама које су потчињене, народа подјармљених према народима који су их подјармили. Жудња за изобиљем доноси оскудицу у потребном, тежња за уживањем увећава патње.

На све стране буран хаос, метеж без сврхе. Људи, страховито опијени страстима, да би их задовољили радећи о глави својој браћи, траже на све могуће начине смрт. Свет је ливо крв у прошлом Рагу, па и данас то чини, да би могао одлучити чија ће њива бити већа и торба пунија. Ко има мало, хоће много. Ко има много, хоће више; које добио више, хоће све. Навикнути на ово, трезвени се прометнули у прождрљивце, поштени у лопове, неподмитљиви у поткупљиве. Бестидност богатих улила је у главе свију и свакога да на овој земљи вреди само злато и оно што се може купити за злато.

У овој заразној баруштини свака вера гине и нестаје је. Свет има једну једину веру, која се састоји у овом узвишеном тројству: снага, којој је символ мач, богатство, коме је символ злато, и телесни прохтеви.

Ми се данас молимо Христу, као отпадници, грешници, ми који Га се још сећамо и који се трудимо да живимо с Њим, ми очајници молимо Га да се још једном врати међу људе који су га убили, да нама убицама, који смо у тами, донесе светлости и истинског живота. Никада као данас није био толико потребан Његов радосни глас и никада као данас није био тако заборављен и презрен.

Сви ми, који смо последњи, чекајемо Га сваки дан, при свем што Га нисмо достојни.

И сва наша љубав што је будемо имали у својим опустоше-

ним срцима биће Твоја, Христос Спасе, који си био мучен нас ради, и који нас и сада обасипаш свом снагом своје неизменљиве и непресушне љубави и доброте.

проф. Ж. Поповић

КУЛТУРНИ ЗАДАЦИ НАШЕ ОПШТИНЕ

Дужност сваке општине, поглавито велико-градске, није само прибављање материјалних потреба грађана обезбеђењем удобности становања, саобраћаја, чистоће, воде за пиће, шеталишта, паркова, водовода, канализације ит.д. већ и оних културних потреба душевне разоноде чије испуњење је коначно мерило за напредак једнога модерног града. Упоредо са подизањем објеката намењених физичким удобностима својих грађана, општина се мора потрудити и за подизање и стварање објеката за душевну разоноду својих грађана као: позоришта, музеја, читаонице, библиотеке, сале за спомове, предавања, часописе, споменике, музике и томе слично.

Као један од најпречих и најлакших задатака је стварање општинске читаонице и библиотеке. Једна таква установа, стављена на расположење грађанима бесплатно, учинила би и допринела, да многа сиротиња дође до могућности да прочита корисну, добру и лепу књигу, јер је данас до ње веома тешко доћи. Новине не може свако да купује, у кавану ради њих још мање да иде, а у општинској читаоници пружио би се свима таквим грађанима прилика, да прате штампу и кроз њу буду упознани са свима дневним догађајима не само код нас но и у свету. Један велики број таквих грађана постао би на тај начин конструктивнији и задовољнији. Многи би дотле у нераду и зловољји траћено време заменуо редовним посећивањем библиотеке и читаонице и кроз исту се духовно оваплоћавао.

Иза оснивања читаонице и библиотеке, имао би бити основан и општински музеј. Он би требао безусловно бити подељен у два дела: историјски и привредни.

У историјском делу музеја имао би бити у сликама, графиконима, дијаграмима и мапама приказан целокупан историјски развитак нашега града од постања до данас тако, да би се грађани-чланови општине могли снаћи и знати детаље о месту где живе, где су се родили и настанили. Жалосно је, да у томе правцу до данас није учињен ни један једини покушај, ма да је таква установа од неоцењиве користи. Сем тога, у нашем граду, где су се одигравали толики

историски догађаји, где су се надмудровале разне културе и утицаји, где живе толике расе и конфесије свакако да има и довољно података и докумената који о томе сведоче, те би их требало скупити, средити, сачувати од пропадања и сместити у музеј и учинити приступачним свакоме. Најзад и велика галерија уметничких слика којима наш град располаже, добила би најзад коначно своју важност кроз публицитет. Тако би историски музеј могао имати и уметнички карактер у извесном делу своје.

Привредни музеј имао би се састојати из приказа развоја комуналне делатности општине напр. од приказа првобитне калдрме и кућа зиданих набојем, а могуће и колеба, до асфалтне калдрме и модерних палата зиданих цементом. Од примитивне санитарске службе до модерних и великих градских амбуланти. Од неугледних и смрдљивих баруштина, до лепих и зелених скверова.

У другом делу своје, тај музеј би имао изложити све мустре разних артикала које се се производе у нашем граду, као и оне које сачињавају највећи део и најглавнији његове трговине. Наравно у минијатури, фотографијама и индексима. Ту би биле заступљене све врсте наше привреде: индустријске, трговачке, занатлиске и пољопривредне. Поред тога, водиле би се и специјалне књиге, у које би се графиканом убеле-

живало варирање цена тим артиклима и приказа њихов развоја. Привредници би овакву једну установу веома радо поздравили и њено оснивање и издржавање потпомогли и осигурали.

А шта тек да кажемо о јавним споменицима? Њих на жалост и културну срамоту, немамо ни једног јединог. Помислио би човек да наш град нема ни једног јединог заслужног сина, коме би се требао и морао подићи споменик. Сем тога, упоредо са тим споменицима, који би ако ништа друго требали бар бити у ствари бисте тих знаменитих људи, требао би се подићи споменик уметничке вредности делу Ослобођења и Краљу Ослободиоцу и Краљу Мученику. Било би већ крајње време, да се томе послу приступи чим пре.

Најзад, за сада као у неопходне, спадало би и подизање сталне позоришне зграде, на место оне која је изгорела. То је једна несумњива културна потреба, чијем остварењу општина мора безусловно такође што пре приступити, у толико пре, што средства за то има.

То су у главном они најважнији културни задаци наше градске општине, којима она мора не само поклонити пуну пажњу, већ их што пре остварити, ако хоће, (а она то мора и треба) да иде у корак са духом времена и да са пуним правом носи назив модерне и велике градске општине.

Кроничар

које нас окружују, које у нама евоцира осећај додира са Безграничним и Вечним, — одговара основној овој тежњи, која је божанског порекла и од искона у нама усађена. Еманциповање духа од пролазног и ефемерног, његово уздизање изнад свакидашњице, његово освајање, комад по комад, безграничног простора, његово обећање идејама Лепоте и Доброте, овај брак између Духа и Природе доводи до свести о идентитету личног „ја“ и универзума и задовољава нашу неодољиву тежњу за Вечним.

Није пуки случај, да богови класичне Хеладе станују на висинама Олимпа; да је Мојсије

Др. Владимир Белајич

на врху горе Синајске разговарао са Богом и примио старозаветних десет заповеди, те да је Христос изабраним својим ученицима на гори Тавору открио своју божанску природу. Није пуки случај, да индиски факири на висинама Хималаја проводе свој спиритуални живот и славе триумф свога духа над својим телом. Није пуки случај, да су горски народи махом побожнији, религиознији и више наклоњени мистицизму, да су им мисли више а осећаји дубљи него код народа из низија.

У гори, у планини, људи се ближе небу и природи, и одатле онај оплемењујући утицај природе на људску душу, одатле оно угодно осећање у њезином крилу о коме је напред било речи. После проведених часова у горама, човек се враћа кући као преображен, оплемењен, прожет свешћу да у људском животу има и нечега узвишенијег и лепшег, трајнијег и вреднијег од ситних брига и борби, од журњава за пролазним материјалним успесима и личној користи. Ту је објашњење оном парадоксу, да се човек након што је провео извесно време изван друштва, враћа у њега са више друштвеног осећања, са више социјалности и љубави према ближњем него их је имао пре поласка.

И тако планинари, у благотворном додиру овом са природом, снажећи своје тело и оплемењујући своју душу, оплемењују и друштво коме припадају, па, апстрахирајући од развијања и ширења друштвености уопште, у томе у главном и јесте социјална функција планинарства.

Али, туризам има и важну националну и културну улогу.

Природа је шкрта; она своја блага и своје лепоте не открива свакоме. До њих се долази напором и трудом. Она лењоме одузима вид, а умноме и вредноме објављује се у свој својој божанственој лепоти и сјају. И док први као слеп пролазећи кроз њу не види ништа, други је упознаје у свој њезиној величанствености. Без те интимне везе без тога интимног познанства са природом, не може се уочити ни њезина лепота. Колика је разлика, кад пролазећи једним крајем, познајем сваки камен, сваки минерал, сваку травчицу, сваки цвет, свако дрво, сваког лептира, и сваког кукца или кад поред свега тога пролазим као поред безимених, непознатих објеката!

Осим тога, природа добија праву своју чар, праву садржину и праву лепоту тек онда, када се посматра као позорница историских догађаја и историског развоја људског друштва, у првом реду свога властитог народа.

Узмимо нашу Фрушку Гору!

Питома, умилно сликовита, богата дивним пејсажима, линијама и облицима, који се у прекрасном низу мењају један за другим, причињава нам се несравњиво занимљивом и лепшом, кад је посматрамо кроз векове њезине прошлости, од неолитског доба кроз период римске владавине и варварске најезде, доласка Словена, Сулејманових похода и постепеног сузбијања Турака, па све до данашњих дана! Кад нам у близини Илока пронађени саркофаг Квинта Валеријана Северијана, коњаника треће преторијске кохорте, дочара визију римских легија, које у ратној опреми марширају прастаром путем од Таурунума (Земуна) преко Акуминкума (Сланкамена), даље до Кузума (Петроварадина), Бононије (Баноштора) и Кукцијума (Илока). Кад се сетимо, да су 270 год. по Христу панонске легије на домаку Фрушке Горе извикале за наследника цара Клаудија—Аурелијана, који је увођењем Митранзма, култа „Sol invictus-a“ (Непобедног сунца) као државне вере, и замењивањем старе класичне грчкоримске културе са азијском покушао да утврди пољубане темеље оронолуог царства,

Кад нам се тако даље пред духовним нашим очима ниже слика за сликом прохујалих векова, и кад нам у сећању оживљавају одломци наше славне и крваве народне историје везане за ове крајеве... ти догађаји, ти векови, који са врхова Фрушке Горе гледају на нас, дају јој још потпунији чар и лепоту.

Сличну или још и већу занимљивост пружају нам и друге наше планине, и други наши туристички крајеви.

Савремени живот, својим облицима и општим условима, својим тенденцијама, за механизовањем и својим урбанистичким смером, био је раскинуо везу између човека и природе. Планинарство и туризам, поновним буђењем смисла за природу и њене лепоте, обновили су те везе, на срећу и благодат човека и на корист истинске људске културе.

Др. Владимир Белајич

Социјални и културни значај планинарства

Планинарство није само лична разонода, приватна пасија; оно има и свој социјални и културни значај. Туризам као пуки спорт и утакмица у надбијању рекорда преваљених даљина, савладаних вратоломних успона и освојених висина никада не би дошао до онога признања и угледа који данас ужива, кад не би служио циљевима људског друштва и човечанске културе.

Кад планинар и планинарка са ранцем на леђима и штапом у руци напуштају раним јутром у полутами увијене варошке улице и лаким кораком хрле у гору, да са које узвисине поздраве румени Исток, да са кога врха загрле погледом далеке видике, који се губе у целову неба и земље; да лутајући преко брда и долина, поља и ливада, кроз лиснате шуме и гроздне винограде, проведу један дан у слободи, у природи, они можда нису увек ни свесни парадокса да, бежећи из многољудне вароши, утонуле још у јутарњи сан, издвајајући се из ширег друштва, шире људске заједнице, која ће тај дан да проведе ваљда у трци за ситним интересима свакидашњице или каванској беспослици, — да служе баш циљевима људског друштва и заједнице.

Они можда нису свесни тога, али, наши планинари и планинарке, прелазећи Дунав, они осећају, да им је чело ведро, а срце пуно, да им је душа лака као птица у плавим сферама и чиста као јутарња роса што дрхти на шумском цвету, да им се груди шире, а жилама да струји нека свежина, чистост, нека

топлина и слат, снага и младост! Одакле то пријатно осећање, коме се као дубоком планинском језеру не види дна? Одакле тај душевни преображај, то унутрашње свитање, које у нама буди зора са врхова Фрушке Горе?

Има у томе један дубљи, управо метафизички смисао.

У данашњем друштвеном поретку огромна већина људи претежни део својих и душевних и телесних сила троши искључиво у сврху одржања своје физичке јединке и њезиног продужења, — породице односно деце. Чиновник век свој проведе решавајући више—мање важне и занимљиве акте, занатлија производећи, трговац продавајући више — мање корисне и потребне ствари, а ратар хранећи друге, и све то зато, да би могли прехранити себе и своје. Ово робовање самоме себи, ово подјармљивање душе телу, спиритуалног физичкоме, ово затварање духа у тесну чауру бесадржајног физичкога постојања, у дубокој је опреци са основом људске природе, у коју је неискорениво усађена тежња за тоталитетом, за универзалитетом, тежња за Безграничним и Вечним.

Остављањем свакидашњих брига код куће и тренутни њихов заборав, излазак из тесних улица и уских видика у широку, пространу природу, где нас сваки корак носи више и ближе безграничном плаветнилу неба, пружа све шире хоризонте и даље перспективе; купање духа у лепотама пејзажа, преливањима боја и хармонијама облика; утапање душе у бесконачне сфере

Ускршњи дарови

Кажу људи и говоре јавно — не осврћући се на цензуру — да је наша Земља шенула и лута по васиони. Грми усред зиме, кад му време није; летњи пљускови ударају у рано пролеће; јесења киша дажди по два и три дана. Па ни Ускрс не зна како да се појави. Збунише га буре и олује.

Католици су већ и заборавили да им је био Ускрс. А ми православци једва га чекамо, па да се омрсимо. Домаћице нам спремају јаганце — којих смо се толико много уз пост намрсили —, па кувају шунке — нисмо ни шункама целе зиме ни с рана пролећа остајали дужни —, а јаја се варе и фарбају по пуне саhuriце, као да их се досад нисмо најели у свакој форми, па мало што нисмо — што рекао брат Стџа — формално прокакотали.

Али шта ћемо. Ускрс је, и тако мора бити. По обичају, на првом месту истичу се црвена јаја. Њих је домаћица поделила у три саhuriце, у три категорије. У трећој је највише. То су мушкови. Зашто је баш њих највише? Јели то променљиво време донело или су се кокошке попардусиле па их изметнуле, или што су много при кувању попуцала и разбиле се, или се то тако сасвим случајно здесило — ко ће још о том лупати главу!

Елем без много причања, на среду са саhuriцама. У првој су лепо црвена и светла јаја. Као оно лепе цуре, румене без ружа и светле без помаде. Сам натуцак. Мало их је, али ништа не чини, надајмо се, да ће их до године више бити.

Једно црвено и светло јајце на дар оном тамном и бледом јадику раднику, који је и ове године остао без крова, без крува и без зараде. Јајце нека му је утеха, залога и нада, да ће се људи, створени по срцу, по образу и обличју божјем, кад тад, сетити свога човека.

Друго црвено оном брату српском Бугарину и бугарском Србину, који је пресекао бодљикаве жице и спалио коров на граници — за вечита времена.

Треће оном великом попу, који ће наредити, да се сваки дан на шпанском ратишту слави Ускрс. Тако би обе стране, као ове године на Ускрс, прехутно, славиле сваки дан празник без и једног метка из пушке и топа, и с авиона мирно лежећи, једући и пијући.

Четврто јајце оној старици у Софији. Дошла је први пут у веку да гласа на изборима. Све су јој жене уступиле место. А кад је гласала, она радосна идући с места додаци млађим женама: Ето, и јасам коначно доживела да гласам.

Пето црвено оном законику, који се сетио да донесе закон младом пару људи. И дао сваком испод 26 година зајам до 9000 динара, који ће отплаћивати са малим бебама. Од дуга се брише 10%, после прве бебе, 20%, после друге, 30%, после треће и 40%, после четврте. И онда је дуг измирен — бебама.

Шесто, седмо итд.,. Нема их много.

У другој саhuriци је више. Али су попуцана и полупана. Ми ћемо одабрати цеља јаја.

Једно јајце оном трговцу, што за извоз наше златне пшенице добива у размену пробушене макароне; и оном трговцу, што за мртву живеж добива живе отрове; и оном трговцу, што за шумско дрво прима лутку, која говори, смеје се и плаче.

Једно засебно истуцано јајце оним модерним педагозима, што уводе у школу војну обуку пушке, топа и авиона, а тим перо и књигу гурају у зарђало гвожђе. Не знају, паметни, да бој не бије свијетло оружје...

Натуцак је много још студао, али ко би ове све још поређао.

Из треће саhuriце све бажди множинна. Квареж и трулеж. Не вреди их појединце даривати заслужнима, кад их има сијасет и има их сваке сорте у божјој чапорици. Најправедније би било скупити „заслужне“ у гомилу и полупати о њих пуну саhuriцу. Које остане цело, на част му.

Но они су иначе прилично нагомилани и сређени. Сваки дан

их срећемо у новинама. Ту су они што трче за милијунима, они што су заљубљени у бројеве са више нула, они што су уобразици да без њих не би постојао свет, они што нису тугављиви око врата и на слепоочници и неће да мере колико је метара са спрата до врата, они што нису начисто докле је моје а докле твоје, они што хоће сами да живе а не дају другом живети, они што лупају путем о лотру а нису ратари, они што увелико славе Ускрс а неће да знају шта је Велики петак, они што... они што...!

И многи они што комотно долазе сами по себи у ову гомилу.

И донде, док се не оперу од мушкова, и ако се уопште не узмогну очистити прљежи, нису заслужили да их православно поздравимо, као што ћемо иначе све остале православце радо и весело поздравити од срца са Христос Воскресе! И ваистину Воскресе! **Ерамо**

О ВОЈВОЂАНКАМА, КОЈЕ ПИШУ

Када сам године 1914 некако пре рике првих душманских топова уредила „Српкињу“, књигу са сликама и животописима свих дотле познатих наших жена, које су пером и високом културом пронеле роду глас, нико није мислио, да је слобода тако близу и, да ће друга ревија таквих жена засјати у уједињеној срећној домаћи, заједно са сестрама из хрватске и словеначке.

После моје „Српкиње“ и југословенске жене, које пишу излазе на малу изложбу са својим књигама већ године 1934 у Београду, године 1936 на много већу у у Дубровнику, са француским издањем „L'oeuvre litter“, а ове године понова у Београду.

На свима тим изложбама Војвођанка заузима часно место и ако не србује више онако одушевљено као пре.

Аница Ђукић-Шаулић

Недостаје места да им овде одам свима признање, већ морам учинити летимично.

Споменућу Аницу Савић-Ребац, са радњама из јелинске еротологије и са финим песмама „Вечери на мору“. Па Аницу Ђукић-Шаулић, песникињу чаробне „Зимске бајке“, са умиљатом филозофијом њеном која кулминира у стиху: „човек вечно чека оно, чега нема...“

Њезина збирка лица („Мач и Крин“) у стиху из народних песама, даје ванредно одабране рецитације за одраслу омладину и цитира карактере и менталне

особине наше средовечне господе управо мајсторским пером. Онај тако познати, необуздани балкански елав, коме „мере и карара нема“, силовит као талас, осећа се непосредно и пенушаво се прелива у душе као јака и неодољива сугестија.

Г-ђа Шаулић је ретко образована жена. Студирала је и полагала у Прагу компаративну славистику, француски језик и специјалну филозофију, а у Београду допунила је још студије Југословенске књижевности. После професорскога испита била је у Сомервил колеџу у Оксфорду, где је изучавала енглеску књижевност.

Она много ради не само као професорка, већ и по најбољим нашим књижевним листовима. Највише ради у професорском гласнику. Прати ревностно литера-

Мара Малагурска-Ђорђевић,

туре на девет европских језика, а и старе класике чита у оригиналу. Супруга је адвоката и нашег најбољег етнографа (Југословенског „Ниче-а“, како га називају страни писци) и мајка љупке мале девојчице Јелице.

Много је запажена и савремена књижевница г-ђа Мара Малагурска-Ђорђевић, са дирљивим и толико истинитим причама из буњевачког живота (Вита Ђанина), за све нас толико новим, јер нико до сад није о тим женским типовима писао, по готову нико тако сликарским стилем као г-ђа Мара, која је и сама

Буњевка. То је богата душа и у дубини њеној огледа се сва чистота живота.

Писане питомом и миловучном икавштином, те приче имају чак и за нас егзотике. И уз моју колевку седела је Буњевка, дадиља, и шапутала ми такве приче, певушила такве песме, пуне резигнације о жениној патњи, пуне добротe за оне „који љубав никад љубављу не враћају“. Приповетке г-ђе Маре богате су не само лепотом дикције, него и научним материјалом: фолклором, прерађеним савршено уметнички. Кротке, питоме, вредне, марљиве и нежно одане својем роду и језику, те су нам бачке Буњевке, сад после ове књиге толико блиске, толико сродне, крв наше крви. Толико су паћенице као све поштене жене на свету, па ипак од њих одудара неко господство, неки тихи, понизни понос, који од света крије кад пати и који тако „мало треба па да буде срећан“...

Као све јужне Словенке и Буњевке „Боже, воле липо руво највишма на свиту“ и несрећне су, ако га се нису наносиле. Воле кићене сватове, богате „дожејанце“ писме, коло и прела, а г-ђа Малагурска уме све то да опише једним природним језиком, који мирише као врући бачки колач или загрева као старо вино. Са невероватно фином интуицијом, која уме да опазе и оно најскровитије у душама тих жена и девојака „кад она прича имаш само једну жељу, да ју слушаш и слушаш...“

Г-ђа Малагурска је кроз своје перо дала себџ, дала психологију наше расе, као једна од наших највећих и најбољих.

Ето, такве су Војвођанке које данас пишу. Има их још. О њима други пут. *Јелица Б. Беловаћ*

Поч. Владислав Петковић-Дис.

НИРВАНА

Ноћас су ме походили мртви, Нова гробља и векови стари; Прилазили к мени као жртви, Као боји пролазности ствари.

Ноћас су ме походила мора, Сва усахла, без вала и пене, Мртав ветар дувао је с гора, Трудно се свемир да покрене.

Ноћас ме је походила срећа, Мртвих душа, и сан мртве руже, Ноћас била сва мртва пролећа: И мјриси мртви свуда круже.

Ноћас љубав долазила к мени, Мртва љубав из свију времена, Заљубљени, смрћу загрљени, Под пољупцем мртвих успомена.

И све што је постојало икад, Своју сенку све што имађаше, Све што више јавити се никад, Никад неће — к мени дохођаше.

Ту су били умрли облаци, Мртво време с историјом дана, Ту су били погнули зраци: Сву селену притисну нирвана.

И нирвана имала је тада Поглед који нема људско око: Без облика, без среће, без јада, Поглед мртав и праван дубоко.

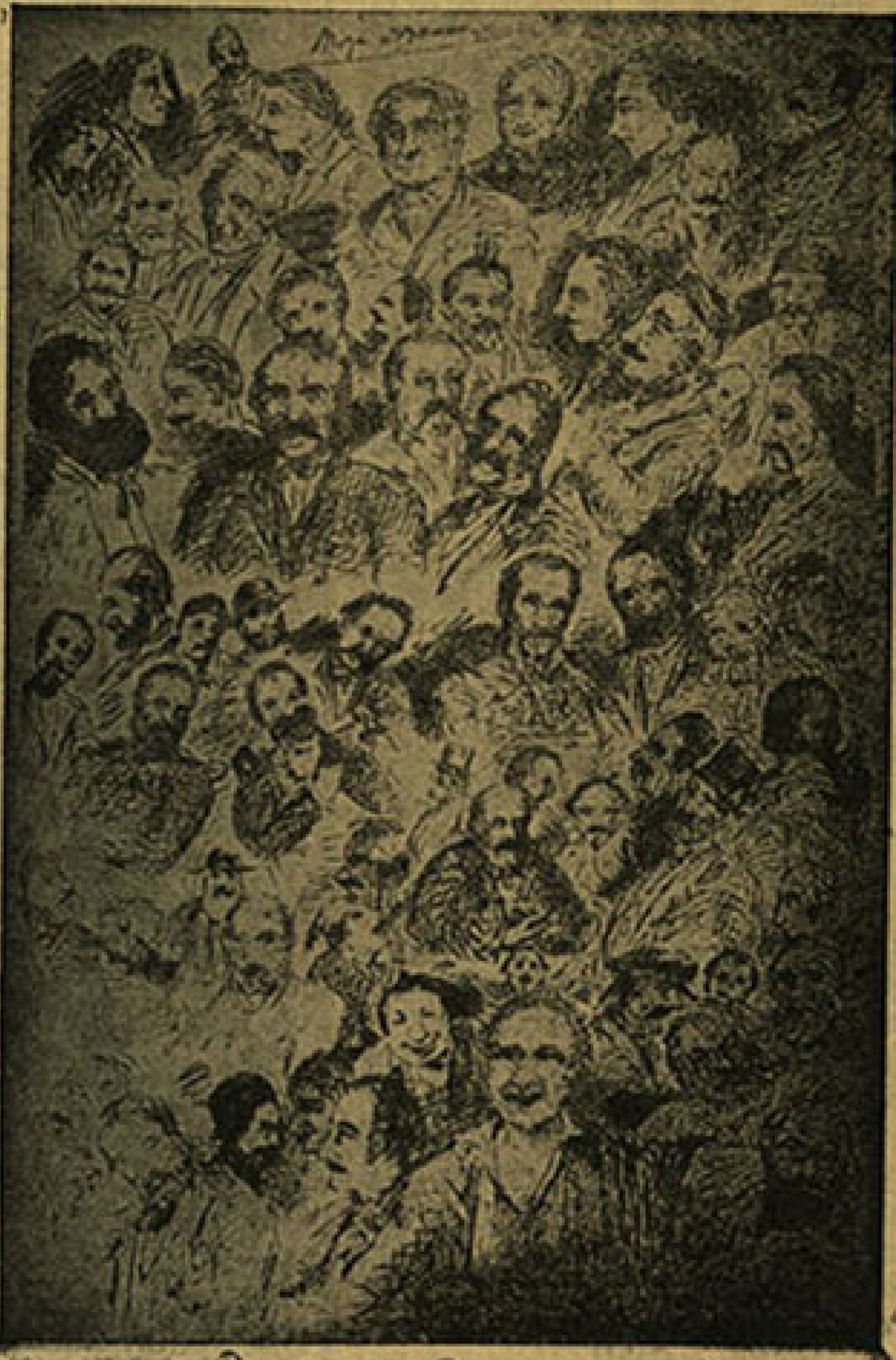
И тај поглед, ко кам да је неки Падао је на мене и снове, На будућност, на простор далеки, На идеје и све мисли нове.

Ноћас су ме походили мртви, Нова гробља и векови стари; Прилазили к мени као жртви, Као боји пролазности ствари.

НОВИ САД, ФРУШКА ГОРА И СТРАЖИЛОВО

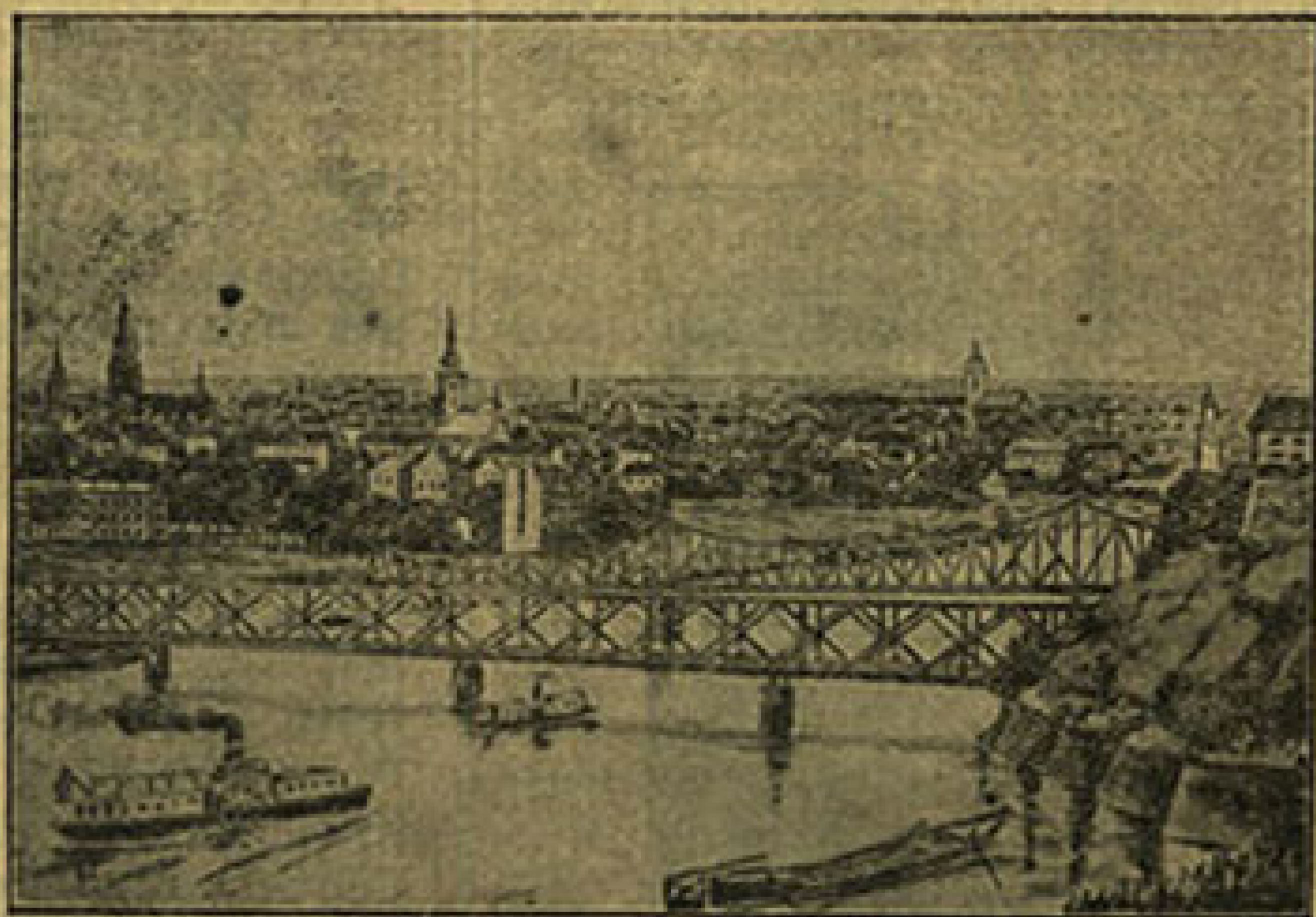
ФРУШКА ГОРА

„МОЈИ ПРИЈАТЕЉИ“,
цртеж Змај Јове Јовановића

СТРАЖИЛОВО

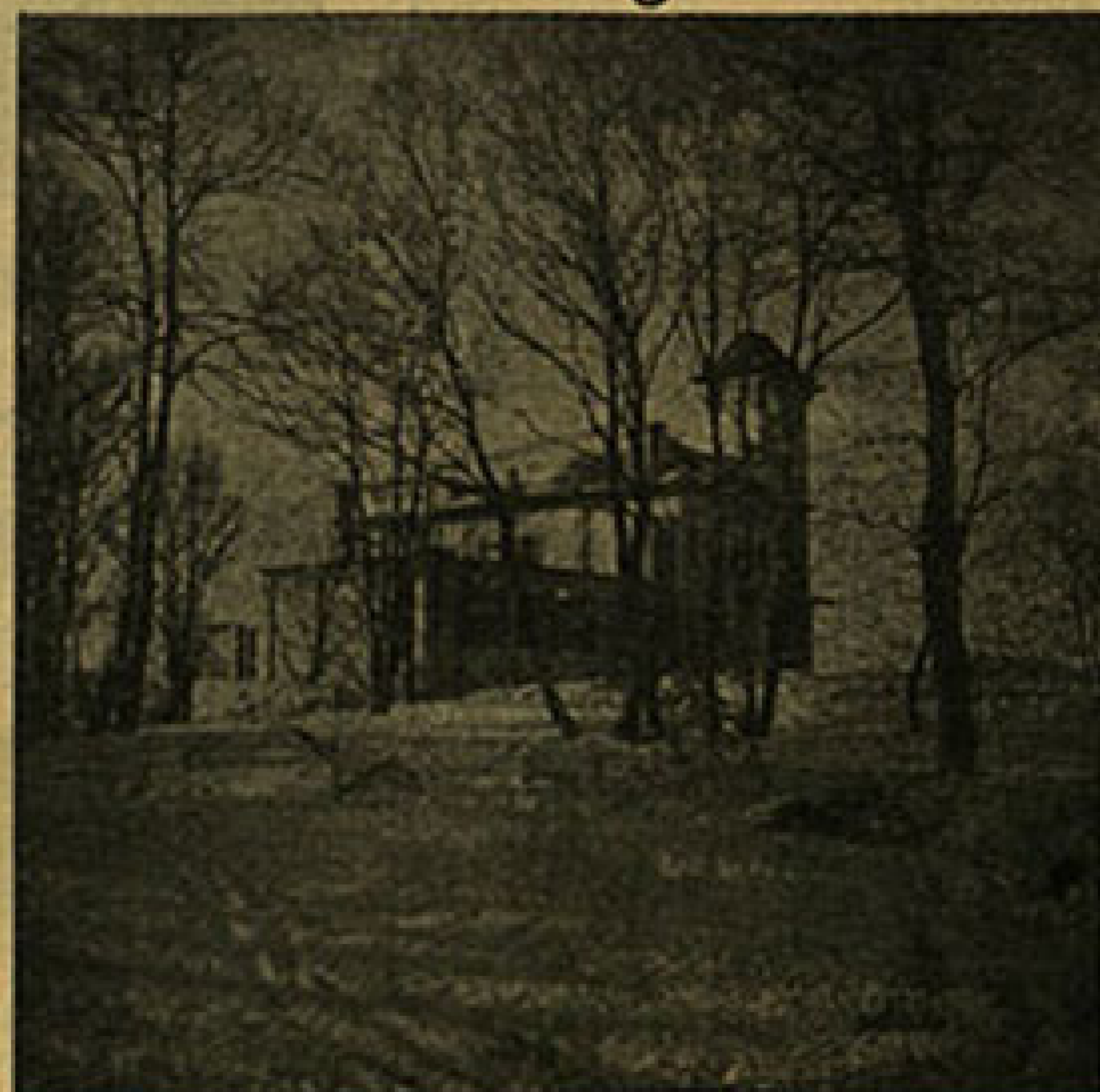
НОВИ САД — ОПШТИ ИЗГЛЕД

Булевар Краљице Марије — некада рит и мочвар

ПЕТРОВАРАДИН СА ОБАЛЕ КАМЕНИЧКОГ ПАРКА

ДОМ НА ВЕНЦУ

Охрид и Охридско језеро

Охрид лежи у истоименом пољу на северноисточној обали Охридског Језера. Налази се на кречњачкој хриди (отуд му вероватне име, нако има и других тумачења) која се доста стрмо диже из језера.

Охрид је врло стара варош. Темели су му, како најновија испитивања говоре, положени на неколико векова пре Христовог рођења. Најстарији досада нађени трагови потичу од Илира на VI векова пре Христа. Отада до данас Охрид је више пута мењао своје господаре који су се дуже или краће задржавали у њему. Тако се он пре две хиљаде и сто година помиње као град Македонског краља Филипа III под именом Лахидес. Када су Римљани завладали овом облашћу, Охрид постаје главни град њихове провинције Нови Епир. Прilikом добе римске империје припао је Источном Римском Царству. Из византијских руку пада у руке Бугара да га 971 године заузме понова, али за кратко време, Византија. Од Византије је заузео Самуиле, а после пропасти његове државе Охрид понова долази под власт Византије са прекидом кратког раздобља када њиме владају Нормани. Охрид је био под Византијом све до 1205 године. Бугари владају Охридом од 1205 до 1217 када им га отима Тодор Комнен из Епира. Смењују се понова, као господари Охрида, Бугари и Византија да га, 1334 године, заузме цар Душан. Распадом српске државе Охрид почетком XV века долази под власт Турака који њиме владају до наших дана.

Охрид је у току векова, мењајући своје господаре, као културни и привредни центар, имао час већег а час мањег значаја. Тако је у доба владе Римљана био врло важан град јер се налазио на познатом путу Виа Егнација кога су Римљани саградиле одмах после освојења Македоније, а који је везивао Јадранско Море са Егејским, односно, Драч преко Охрида и Битоља са Солуном и ишао даље за Цариград.

Врло важан период у животу града Охрида јесте доба када њиме владају Словени. 885 год. долазе у Охрид, прогнани из Моравске државе, Климент и Наум ученици Ђирила и Методија. У Охриду и околини ова два велика учитеља отварају школе, подижу цркве и манастире, проповедају хришћанство, преводе и пишу књиге. Тако Охрид у то доба постаје снажан просветни, културни и верски центар.

Самуило је у Охриду не само превео своју престолницу, него је створио автокефалну цркву за Словене своје државе, па је њено седиште, које је било првобитно у Водену, Меглену и на Преспи, коначно превео у Охрид и створио га патријаршијским местом.

После извесног периода стагнације, или чак и наизглед, Охрид је понова заблистао од времена владе цара Душана. У то доба постаје важно привредно тржиште, а због подизања нових манастира, јак духовни и културни центар. Сав овај полет

зауоставила је турска инвазија и, по унапред утврђеном реду, почело је насељавање Турака, прогањање нашег живља, претварање црква у џамије, замирање привреде. Стање се нешто поправило тек у XIX веку када је опала власт разних одметника и Охрид постаје седиште кајмакама. У то доба у Охриду цветају разноврсни занати међу којима нарочито кујуџилук, казавџилук, ћурџилук, док су се кожарске прерађевине трошиле по свима крајевима нашега полуострва, а велики део је ишао за Немачку, нарочито Лајпциг.

Привредно јачање Битоља и Драча слаби привредну важност Охрида, а промена ношње чини да се поједини занати постепено гасе. Али има нечега у чему је Охрид остао ненадмашен, нечега у чему нема такмаца и по чему је и данас надалеко чувен. То је охридска риба. Од увек је Охрид имао врло велику област за пласман своје рибе и никада није наишао на конкурента у овој врсти трговине.

Промена господара оставила је виднога трага у виду неписаних или писаних споменика који данас имају врло велику важност по реконструкцији историских догађаја или као уметничке вредности, а Охрид чине привлачним местом научних екскурзија и љубитеља старина.

Као и многе друге вароши тако је и Охрид у најстарије време био опасан видом. Овај се вид, нарочито местимично, добро сачувао и до данас. Унутар зида, на највишем месту поменутог хрида, налази се тврђава. Поред тврђаве, за коју се прво заинтересује сваки дошљак необичну пажњу скреће велики број црква. Према традицији у Охриду је некад било преко 360 храмова. Маколик овај број био нереалан, факат је да и данас у Охриду има врло велики број црква старијег и новијег датума, добро очуваних или у рушевинама. Поменимо Св. Софију, највећу цркву у Охриду из XI века, која је доцније била претворена у џамију па су тако уништене многе фреске. Затим Св. Богородицу Перивленти из XIII века у којој је сахрањен Остоја Рајаковић, или како је народ зове Св. Климент, јер се у њој налазе мошти и гроб св. Климента са врло лепом архитектуром и врло лепим, истина доста слабо очуваним фрескама и старим иконама уоквареним сребром. Нарочиту пажњу у овој цркви привлачи дрвени кип св. Климента као реткост своје врсте. Св. Јован Богослов налази се на стени изнад дела вароша званог Канео у коме су настањени рибари итд. итд.

Охрид посматран са језера и ма нешто чудан изглед. Куће су му степенасто поређане од подножја хрида до његовога врха тако, да свака кућа само свјетом прозорима горњег спрата надвишава кров оне испод себе. Архитектура кућа је такође необична. Док су у другим местима основице кућа најшире па се куће према врху сужавају, докле се у Охриду могу видети куће које имају врло узаву основу па се, уколико се иде навише, шире. Обично

су двоспратне, али их има и са четири и пет спратова. Горњи спрат је истурен изнад доњег. Куће су највећим делом старе, веома рунтиране, а многе и пуне. Нових зграда нема много. Уколико их има оне се налазе поред језера идући према Студенчиштима или из песме познате Охридските Извори.

Биљана платно белеше

На Охридските Извори...

Архитектура нових зграда нема везе са архитектуром старих. Старе зграде су далеко интересавније него што то на први поглед изгледа. И то не само за ланке, него и за стручјаке. Ево шта каже један од учесника прошлогодишње радне експедиције архитеката београдског универзитета: „Састављамо планове кућа које су грађене без плана, случајно, насумце. Кућа, за које се мисли да претстављају крајњу примитивност, да припадају прошлости и сликарима. Идолазимо да изненађујућих резултата, до правих открићења: навлазимо на многе и многе елементе који се сусрећу у најсавременијој архитектури. Збиља, цео би свет требао да сазна да „шабленфенстери“ нису откриће модерне технике, да су „плакара“ већ столетима познати у Јужној Србији под именом „долапа“ и „серпени“. Коси еркер који исправља неправилну собу, осветлење соба кроз трем, затворен стакленим појасом, неправилан распоред отвора, поређаних ипак у пријатном ритму, све су то елементи који карактеришу најмодернију архитектуру“.

Охрид према последњем попису од 1931 г. има 9.754 становника, већим делом хришћана, а мањим муслимана. Они се баве пољопривредом, занатима и риболовом. На добром је гласу воће (нарочито трешње, вишње, крушке и кајсије), варива (пасуљ) и винова лова. Од заната су добро развијени дуборезачки и справљање тав. охридског бисера, занат новијега датума. У рибарењу су Охрићани прави мајстори. На језеро се отискују специјално грађеним чамцима. Чамци су велики, доста дубоки, али прилично узани. С обеју страна се налазе, у истој висини са дном чамца, велики балвани, да би чамец био што стабилнији јер су на језеру буре изненадне. Једра не употребљавају, већ се, маколик био дуг пут, служе веслима. За хватање риба имају разноврсне справе већ према томе која се риба лови.

У Охридском Језеру има 17 врста риба. Разне су величине и тежине, а различита им је и цена по килограму. Најчувеније су летница, пастрмка и јегуља. Јегуље се највише, и на специјалан начин, лове код острва Даљана у Црноме Дриму близу Струге. Најбоља ловишта за осталу врсту риба су код Охрида, Горице, Пештана, Трпезице, Калишта, Радожде, Лина итд. Некада се рибарило без реда и рачуна. Претила је опасност да појединих врста риба нестане. Данас је одређено која се риба у које доба лови. Размножавање риба помаже Хидробиолошка станица, а продају риба Охридско-преспанског рибарска задруга. На Охридском Језеру живи и већи број птица чије се месо једе па се зато лове.

Охридско Језеро је тектонског постанка. Воду добија од многобројних речница које у њега утичу и изворима које се налазе по обалама или по дну језера. Није искључено, према проматрањима проф. Цвајнића, да Охридско Језеро добија воду и од Преспанског подземних каналама који воде кроз кречњачку масу планине Галичице. Одводњавање врши Црни Дрим истицањем код места Струге, а знатан део воде губи се и испаравњем.

У правцу север југ Охридско Језеро има 30 км, док му се ширина креће између 9 и 14.5 км. Лежи на надморској висини од 695 м, а највећа му је дубина 285 м. Вода Охридског Језера је бистра. Највећа провидност наноси 19 м. При обали је зелене боје, а према средини прелази у плаву. Температура воде је у равно доба дана и године различита. Највећу средњу месечну температуру има август (24.9), а најмању фебруар (7.0 Ц°). Температура воде никада се не спушта испод 0°, па се језеро у току целе године не мрзне.

Најтоплији месеци за летовање и купање јесу јули и август. У ту сврху Охрид је развио живу пропаганду. Охрид ће, нема сумње, у најкраћем времену постати врло пријатно летовалиште јер „по физичким особинама своје воде Охридско Језеро је једна од најлепших; у томе погледу ово, изгледа, има превагу и над Женевским и над северно-италијанским језерима“ према мишљењу проф. Цвајнића.

Раде М. Перовић, професор.

Пролећње цветање у Новом Саду

Ускрс. Дунав пева своју хиљадогодишњу плаву успаванку нашем граду, повоситој Фрушкој гори и звездама небеским. Ноћ се спустила, мирисна и топла новосадска ноћ. Данас свечана ноћ ускршња, тиха, света и интимна. Магличаста испарења широке равнице латано се нишу у очекивању ране зоре, која мора скоро доћи. Тада са Венца јурне несташиви поветарац и слободно улази у затворене новосадске паркове, виле и башче сиромаша. Свако дрво обиће, сваком нешто шушве, нешто шапне, сваку грању целује. И онда се чудо деси. Јуш јуче зелена дрвета, одједаред процвате милијунима белих цветова и стоје као младе невесте горда и весела у белим хаљинама ускршњим. У јутро, кад девојачке главе провири кроз очишћене прозоре у свакој ће башти стајати парадни огромни живи букети и клањаће се лепотицама, као у старој бајци: Добројтро! Лепа Новосађанко и Алилуја.

Стари Словени имали су исто као и Јапанци свој празник расцветаних трешања, зван Летником, а имају га по селима још и данас. Ми, по варошима, изгубили смо себе и своје лепе народне празнике, своју мирисну егзотику. И још смемо да говоримо о некој југословенској народној култури! Где је она, молим Вас?

У биоскопу! На дан... Уг танго и кукарачу? Уз „шлаген-

ре"? У хаљинама из париских журнала и у шеширима „боле-ро“ и „chinois“?

Пролетно цветање носе у очима и наша деца са црвеним јајима у рукама. И наше девојке, окићене зумбулом и љубичицом.

Још у живљем темпу, него обично трчкарају по улицама и са децом католика деле ускрсне писанице и колаче, као што су пре месец дана и ова делила с њима. Деца су одавна решила „споразум“, о коме одрасли лупају главе, јер „њихово је царство небеско“ како је рекао Онај, чији Васкрс весело славио. Алилуја! Алилуја!

Беловић Јелица.

ШИРЕЊЕ ВЕНЕРИЧНИХ БОЛЕСТИ У НОВОМ САДУ

О венеричним болестима је штампано безброј брошура, писано веома много по новинама, држана су многобројна предавања. Исте су у свој њиховој гроботи приказиване широким масама и помоћу филмова, а све то у циљу, да би се грађани упознали са опасностима које те болести собом повлаче, те да би, указујући на опасност упутили на предохрану и омогућили им да се од њих сачувају. Из свега тога могао би се извести закључак, да би свака даљи посао на томе био сувишан. Писало се, говорило, приказивало и по томе судећи, венеричне болести треба да су већ у многоме у опадању.

Међутим, у ствари је обрнуто. Оне не само да не опадају, него се шире, шире у таквим размерама да истински представљају велику опасност за народно здравље и постале су веома важан социјалан проблем, који безусловно тражи брзо и енергично решење.

Из тврђења, да се венеричне болести шире изгледало би, да су досадашње мере за њихово сузбијање биле недовољне и да нису дале задовољавајуће резултате. Тако веровање било би криво. Оне се не би ниуком случају смеле докинути, но на против само повећати и појачати.

Ко год је слушао ма и једном предавање о венеричним болестима и њеним последицама, свакако да је са тих предавања отишао чврсто решен да поступи по упутствима предавача најчешће лекара, у циљу да избегне обољење. Али млади људи тешко одолевају искушењу, ако се оно појави у виду младе, лепе и на око здраве жене, по готову ако је та још и удата. Понос мушкараца и урођеност за освајањем занесу их и они тренутно у интересу „победе“ забораве на решеност да се чувају. Та их победа обично скупо стаје и плаћају је — лекару. Употреба превентивних сретстава најчешће изостаје одмах, већ долази касније те нема онога дејства која иначе пружају ако се употребе благовремено.

Мере за сузбијање болести путем предавања, штампања брошура, новинских чланака и осталог, недовољне су. Сретства за предохрану слабо се употребљавају, а нека се немо-

ВЕСТИ ИЗ УДРУЖЕЊА ТРГОВАЦА ЗА ГРАД И СРЕЗ НОВОСАДСКИ

Лист „Нови Сад“ је постао полуванични лист Удружења

Пошто је досадашњи начин разашилења саопштења члановима изискивао велике материјалне жртве, које су преко буџетских могућности Удружења, а при том се око писања, умножавања и експедиције губило и веома много времена, то је Удружење решило да у споразуму са уредништвом одашњег најстаријег листа „НОВИ САД“ отвори од данашњег броја сталну недељну рубрику, у којој ће чланови наћи све потребне вести и информације. Имајући у виду да је од неоспорне важности да сви чланови буду на време информисани о вестима, које задиру у њихове интересе, то се овим препоручује члановима да се претплате на лист „НОВИ САД“. Претплата за чланове Удружења стаје само 50— динара годишње.

Ускрс и затварање радњи.

Извештавају се сви чланови, да ће по заједничком пристанку све трговачке радње бити на други дан православног Ускрса целог дана затворене, да би се на тај начин дала рекомпензација помоћном особљу за Велики Петак, када ће радње извимо бити целог дана отворене.

Извештају од горњег, трговине колонијалном робом, шпецерајске и мешовите радње, држаће своје радње другог дана Ускрса до 10 часова пре подне отворене, а једино парфимеријске радње цело пре подне.

гу ни предвидети нпр. код лусе (сифилиса) који се може инфицирати ма на коме делу коже, а њу и поред најбоље воље неможемо целу заштитити. Те мере истина имају успеха, али делимичнога. Непотпуне су и мора се тражити ефикаснији пут и начин за сузбијање венеричних болести, а то је интервенција државе, односно Министарства социјалне политике и народног здравља. Ово је истина такође предузело низ мера, од којих су многе новијега датума, те је за сада немогуће говорити о њиховом успеху.

Међу мере, које су са успехом спречавале и смањивале развој венеричних болести, биле су јавне куће (бордеље). О потреби отварања тих кућа говорио сам недавно и на седници банскога већа, те пошто то питање сматрам као врло важно у проблему сузбијања венеричних болести, то сам и ово неколико редака истима посветио.

Јавне куће су укинуте као некултурне установе двадесетог века, јер су њихове питомице третиране као бело робље. Укидањем њиховим нестало је те заиста некултурне установе, која је служила као ругло данашњег века, али само формално. У ствари, на место њих, ми имамо данас масу тајних јавних кућа, са свима њиховим ругобама, али и без оних добрих страна које су јавне куће имале, без полициског и лекар-

Позивна Велесајаму Пловдив.

Претседништво Удружења примило је позив од Управе Велесајаму Пловдиву (Бугарска) да скрене пажњу својим члановима да ће се сајам узорка одржати од 3 до 16 маја о. г. Саопштавајући ово, ставља се до знања члановима да посетици сајма имају повластицу у вођњи од 25% на југословенским и 70% на бугарским Државним жељезницама.

Због бесправног рада кажњени од првостепене власти:

Симидарски Тодор, пиљар са новч. казном од дин. 50 по ТБр. 91 са динара 400 и по ТБр. 84 са динара 50.

Робић Борис, извозник, са новчаном казном од дин. 1000 по ТБр. 91 са динара 1000 и по ТБр. 84 са динара 50.

Фишер Микша, трг. креча, са новчаном казном од динара 40 по ТБр. 91 са динара 400 и по ТБр. 84 са динара 50.

Човић Јосиф, пословођа, са новчаном казном од динара 300 по ТБр. 91 са динара 50 и по ТБр. 84 са динара 50.

Картал Расим, трг. са новч. казном од динара 50 по ТБр. 91 са динара 400 и по ТБр. 84 са динара 50.

Ерор Петра, домаћица, са новч. казном од динара 50 по ТБр. 91 са динара 400— и по ТБр. 84 са динара 50.

Осим горњих има још око 20 пресуда против пиљара и таљигаха због бесправног рада и торбарења.

ског надзора. У таквим тајним кућама постоји и даље и горе бело робље, само се сада не зову питомице јавних кућа већ „келнерице“, „певачице“ и „служавке“.

Данас свака мања биртија има по неколико „певачица“ и „служавки“, које се у ствари баве продајом тела-протитуцијом. Прегледајући неке међу њима нашао сам и таквих, које сам некада лечио у болници као питомице јавних кућа. Често, питајући пацијенте где су се зарадили добијао сам одговоре: „па у једној биртији. Ухватило ме вино, нашао се женска и позвала ме и ја напипати отишао, ма да намере нисам имао и — зарадио се“. Да постоје јавне куће, многи жељени људи не би уопште дошли у ситуацију да оболе, јер у њих не би као жељени ни залазали. Овако дођу у кавану, где није срамота ући, дођу да пију, напију се и — зараде. Сем тога, тада ни биртије не би смеле држати такво особље и бавити се тим послом.

Многе сироте девојке дођу у такве радње са намером да буду служавке, а њих гавде од биртије било милом, било силом наведу на проституцију и многе се такве проституцији одају лакше по биртијама, јер и даље носе име „служавке“ или „келнерице“, док би много теже пристале да буду питомица јавних кућа и ако је то у суштини исти посао. То је у најглавнијем делу и повод за ширење венеричних болести и у исти мах оправдава потребу за поновним отварањем јавних кућа.

Знам да има бивших питомица јавних кућа које самостално воде „кшефт“ на тај начин, што знајме собу код какве сироте жене и ту држе свој „салон“. Много пута такве станодавке имају и своју женску децу, често и малолетну, коју при појави какве „добре муштервје“ овакве особе подводе. Да постоје јавне куће такве женске би биле тамо, не би биле у могућности водити самосталан „кшефт“, те многе станодавке не би имале прилике да им деца буду подведена, или да их саме подводе.

Од како су укинуте јавне куће, статистички сам утврдио, као лекар Округног уреда, да се број венерично оболелих повећао за најмање педесет процената. Можда отварање јавних кућа не изгледа културно и социјално, али имајући у виду колика опасност прети народноме здрављу од ширења венеричних болести не смемо бити сентиментални, већ свако сретство за сузбијање истих употребити, па ми и отварање јавних кућа све дотле, док не нађемо друго погодније, културније и хуманије. У осталом, такве су куће поново отворене и у многим другим државама које су их давно пре нас биле затвориле, а у којима проблем проституције није ни изблиза више тако тежак и компликован као код нас с обзиром на приливке које тамо владају.

Др. Обрад Милутиновић,
лекар.

НЕСЛОЖНОЈ БРАЋИ

Зар вам је мало проливане крви, што даше хероји за слободу нашу? Зар тако завет својих прадедова чувате верно у срцима вашим?

Зар вам је мало албанске Голготе? Милион жртава, зар вам нису свете? Зар би ко баш хтео Косово сад ново, важелети већли испуљеној крљу?

А, шта ће вам рећи будуће постојство, да сте све време иза ослобођења у борби, иржњи и неслови братској увалуд утукли у мору трвења.

Престаните браћо са неслогом клетом печата мржња нека у заборав оде. Ми смо једна браћа напаћеног рода нек нас љуби сунце златне нам слободе.

Др. Лацковић Душан.

ДА ЛИ ВНАТЕ, ДА КЊИЖАРА „СЛАВИЈА“

има све савремене КЊИГЕ? Пашићева и Краља Петра ул.

СРЕТНЕ УСКРШЊЕ ПРАЗНИКЕ

свима својим муштеријама и пријатељима желе:

Уредништво и администрација
„Нови Сад“
 Краља Петра број 3
 Продавница

Баџа

Пословођа Јован Вуић
 Нови Сад, Трг Ослобођења

Хотел „Слобода“
 Нови Сад
 Трг Ослобођења

Стеван Бухмилер
 златар и урар, радионица
 златних и сребрних ствари
 Нови Сад, Кр. Петра I ул. 18

Јоца Милошевић
 Бифе „Бановина“ Нови Сад
 Булевар „Краљице Марије“

Гостиона
Код „Страхине“
 Нови Сад, Дунавска улица 24

Издавачка књижара
„Славија“
 Власник: Владимир Лежмирац
 Нови Сад, Пашићева улица

Мара Грчић
 модес
 Нови Сад, Католичка порта 3

„Мојсовић“
 Булевар Краљице Марије
 Краља Петра II. 27.
 Пашићева улица 25.
 Темеринска 9.

Управа
„Аполо“ и „Одеон“
 Тон-биоскопа

Мануфактурна трговина
Жарко Татарски
 Нови Сад, Краља Петра улица

Драгуљар и сајџија
Т. Голдберг
 Нови Сад, Краља Петра 23

Мартин Роберт
 месарска и кобасичарска радња
 Нови Сад, Краља Петра 30

Књиговезница и папирница
Јован Бек
 Нови Сад, Краља Петра II.

Ђорђе Бенедек
 дипломирани оптичар
 Нови Сад, Краља Александра
 Телефон 30-30

Ресторан Спомен-дома
 Краља Александра Ујединитеља
 Угоститељ Мана Бубањ Н. Сад

Виктор Гаус
 трговина шпец. и деликатеса
 Нови Сад
 Рибњи трг 5 — Телефон 33-66

Базар
Та-Та-Та
 Драгомир Богдановић
 Нови Сад, Палата Танурџић

Трговина стакла
Хенрик Фогел
 Нови Сад, Краља Петра II

Шпедантерско-транспортна радња
А. Гутман и Фукс
 Нови Сад. — Телефон 20-40
 Канцеларија. Краља Петра II, 18

Лајош Лустиг
 банкарска радња
 Нови Сад, Краља Александра 13

Галантериска радња
Вајнер и Клаубер
 Нови Сад, Краља Петра I ул.

Ђока Шуштрак
 кројач
 Нови Сад. — Палата Танурџић.

Мануфактурна трговина
Браћа Вардић
 Нови Сад, Краља Петра I ул. 24

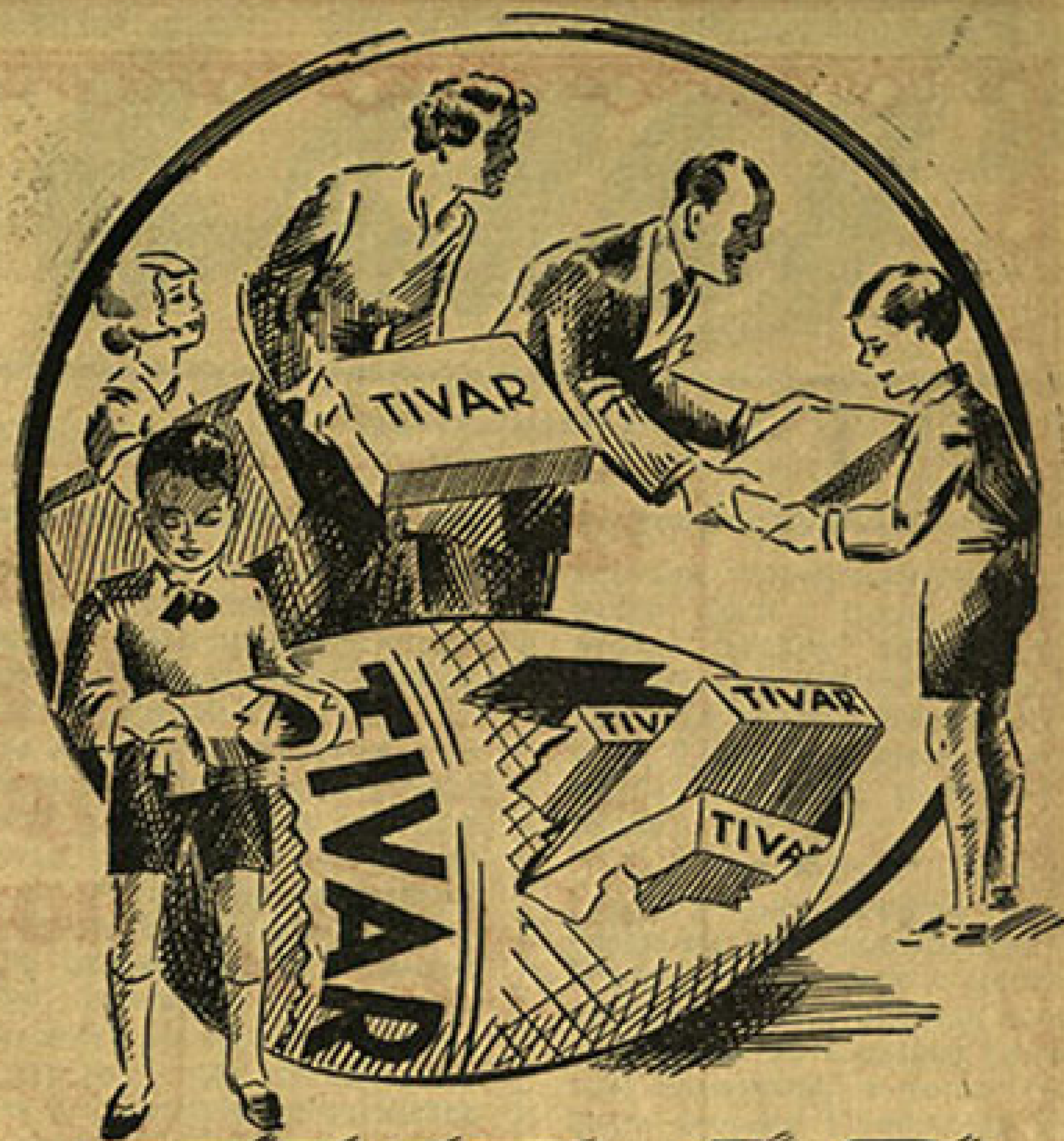
Кафана „Асторија“
 Нови Сад
 Вилсонов трг

Далматински подрум
Круна Иваншевић
 Нови Сад, Цара Лазара улица

Месар и кобасичар
Фрања Микић
 Нови Сад, Краља Петра II 58

Месар и кобасичар
Јосиф Бритиг
 Нови Сад, Кр. Петра I број 22

Индустрија соколских прибора
Р. Белушевић
 Нови Сад, Пашићева ул. бр. 11

ТИВАР
одећа

ЉУБЉАНСКА КРЕДИТНА БАНКА

ЦЕНТРАЛА: ЉУБЉАНА

Основања 1910 г.

ФИЛИЈАЛЕ:

Цеље, Крањ, Марибор, Нови Сад, Ракек,
 Словенградец, Сплит, Шибеник и Загреб.

Деоничка главница Дин. 30,000.000

БАВИ СЕ СВИМА БАНКАРСКИМ ПОСЛОВИМА

ПОДЕЉУЈЕ КРАТКОРОЧНЕ ЗАЈМОВЕ
 на темељу римесе одговарајућег бојнџета, ломбарда, робе, извозничких докумената и речениса те државних хартија од вредности и т. д.

КУПУЈЕ И ПРОДАЈЕ
 државне хартије од вредности те исте позајмљује у кауцијске сврхе.

ПРИМА УЛОШКЕ НА ШТЕДЊУ
 и исте исплаћује према споразуму са и без икаквог отказа. Отвара текуће пословне рачуне и т. д.

ПРИМА НА НАПЛАТУ И ВРШИ ИСПЛАТЕ
 на сва места ту и иноземства.

ОВЛАШТЕНА НА ТРГОВАЊЕ ДЕВИЗАМА И ВАЛУТАМА.

СВЕ УЗ НАЈПОВОЉНИЈЕ УСЛОВЕ.

ШТЕДИОНИЦА ДУНАВСКЕ БАНОВИНЕ
 НОВИ САД, Трифковићев трг 3/1

Телеграми: „Банштедионица“ — телефон 32-42 и 20-20.
 Филијале: Сомбор, Смедерево, Крагујевац и Петровград
 Основни капитал Дин. 10,000.000.—
 Резерве „ 7,468.773.—
 Улози „ 69,024.455.—

Врши све штедионичко банкарске послове најкулантијне. Одобрава кредите. — Есконтује менице и раванте. Ломбардује све државне папире. — Извршује исплате и наплате за сва места ту — и иноземства преузима улоге на књижице и тек. рачуне.

Продаје Буковичку минералну воду „Књаз Милош“ која је најбоља и најкуснија а обзиром на своју лековитост и најјефтинија минерална вода у нашој земљи. Заступништва у свима већим местима у држави.

12.-

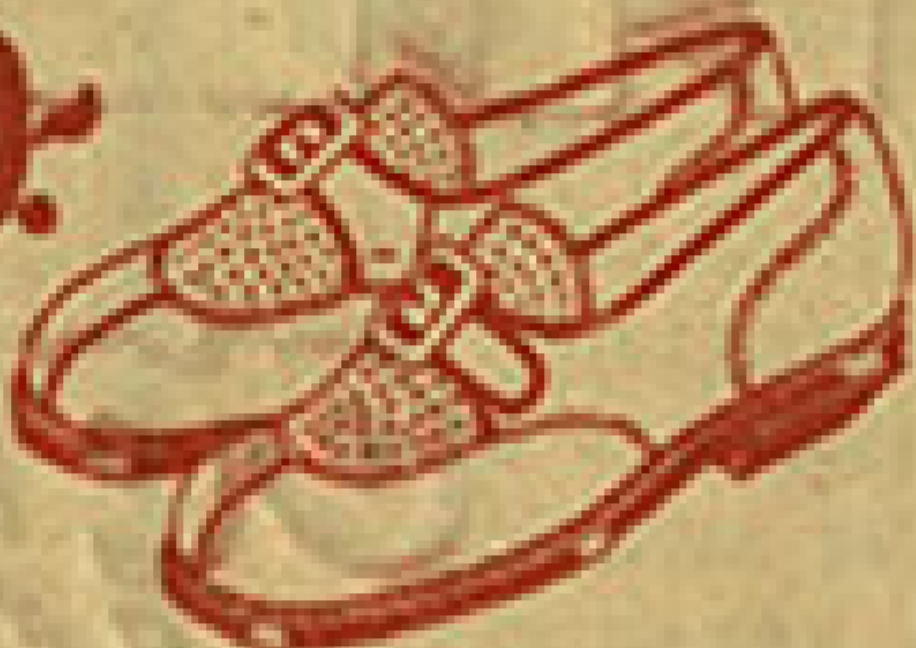
Да омогућимо свакоме да се дообри, и једно, обућу, изабрали смо ову платнену обућу са еластичним гуменим ѓоном. Цена јој је **Дин. 12.-** до **Дин 25.-** према величини.

25.-

Пролетне децке црвене од финог динџа у смеђој боји са еластичним ѓоном и лепим украсом. Од бр. 27—30 **Дин 29.-** од бр. 30—35 **Дин 39.-**

59.-

Лете децке црвене од финог смеђе боје са јаким кожном ѓоном. Украсене су са антилопом.

59.-

Децке црвене са ѓоном од финог децке боје са кожном бојом. Од бр. 33—34 **Дин 69.-**

99.-

За даме узобне тротер шпеле од финог боје са кожном бојом и јаким водоотпором. Најгодније за цотру и саре.

За Васкрс целој породици

49.-

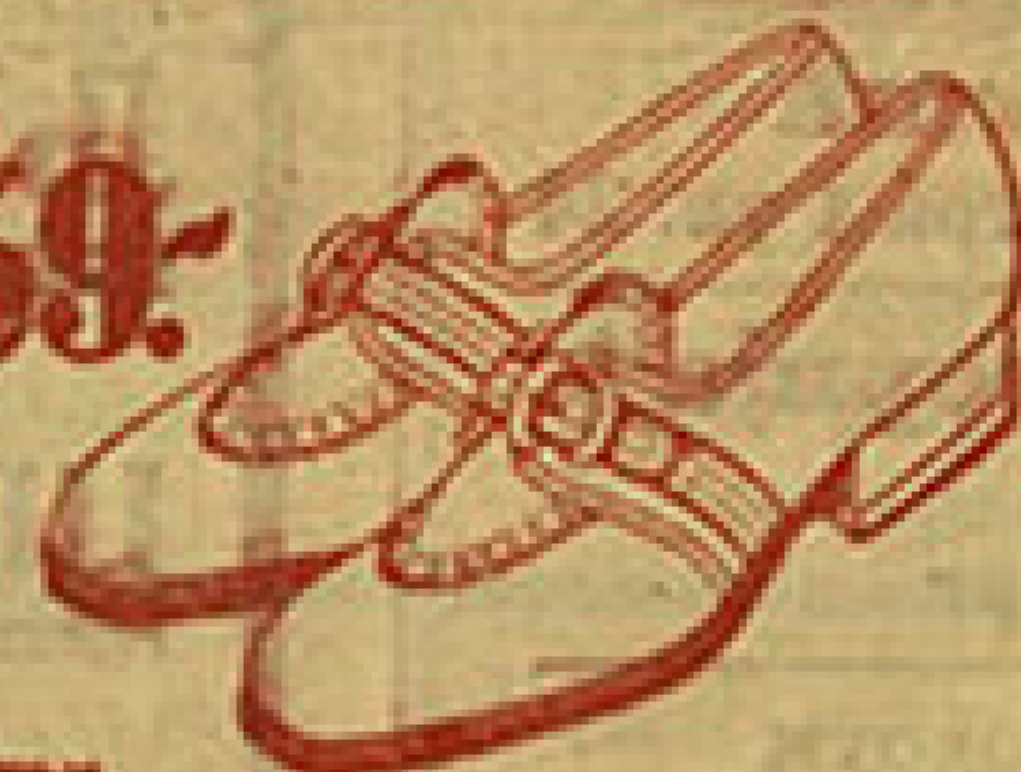
Најгоднија обућа за топле дане. Лагана сандала од кокошк кајша са јаким кожном ѓоном. Цена им је свега **49 динара.**

79.-

Чарста мушка полушпела од црног врлог или смеђе боје са гуменим ѓоном. Са украсом **Дин 89.-**

59.-

Еlegantне тротер шпеле за даме од финог децке са лепим украсом. Разнобоје у пастелим бојама са еластичним ѓоном. Цена им је свега **59 динара.**

89.-

За лепе дане elegantне мушке полушпеле од финог боје комбинације са платном. Чарст кожном бојом. Коштају **89 динара.**

79.-

Лагана децка шпела од црног свиленог „Лило“—платна драл боје са украсом од плавог антилопа и кожном бојом. Коштају **79 динара**

129.-

Еlegantне мушке полушпеле од финог децке боје са кожном бојом и гуменом петом. Модерна четвртста форма. Цена им је **129 динара.**

Боша